

УДК 811.111'255.4

Каширіна І. В.¹, Рахматуліна В. В.²

¹ канд. філол. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ГФз-312м НУ «Запорізька політехніка»

ТЕРМІНОСИСТЕМА ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИХ ТЕРМІНІВ: ДЕЯКІ ЗАУВАГИ

Багатовимірність процесу перекладання, складна система контекстів та взаємовідносин учасників всередині герменевтичного кола зумовлюють особливий характер термінологічної системи, якою послуговується перекладознавство. Глобалізація ойкумени, інтеграція України до співдружності країн Європи – все це вносить свою лепту до розвитку зазначеної терміносистеми. Необхідність та водночас складність її приведення до спільного знаменника – усталеності термінології – дискусійне та досі не вирішене філологічне питання.

Думається, що його вирішення пов'язане також із семантичними процесами, що відбуваються всередині терміносистеми. Маємо на увазі процеси полісемії, омонімії, синонімії, антонімії та гіпонімії, які впливають на семантичне поле перекладознавчих термінів. Звідси проблематика термінів-дублетів, наявність термінів – синтаксичних синонімів, синонімію або смислову асиметрію дефініцій.

Глобалізаційні та інтеграційні процеси торкаються питання національно-мовної ідентичності у світі, який метафорично-влучно названо *global village*, захисту офіційної мови на державному рівні, пуризму та гіперпуризму, які стоять на заваді контамінації, і все це – на фоні мовного плюралізму ЄС, який, як резюмує О. І. Чердніченко, «за нинішньої ситуації охоплює 24 офіційні мови для 28 країн-членів». Водночас, зазначає О. І. Чердніченко, у ЄС більш як півсторіччя тому виник цікавий феномен – євролект, який є «наслідком процесів семантичної взаємодії мов на теренах

Західної Європи, які зумовили утворення цієї нової інтернаціональної мовної сутності» та спричинилися до появи певної кількості термінів-неологізмів в царині міжнародних соціально-правових та економічних відносин [1, с. 121].

Долучення вітчизняного перекладознавства до культурно-академічних надбань Європи та Нового Світу відбувається поступово. Значущою подією є поява українською мовою трьох з чотирьох томів «Енциклопедії перекладознавства» [3]. Це спільний проект науковців перекладознавчих шкіл Харкова та Львова й вінницького видавництва НОВА КНИГА, який пригальмували військові події, що наразі відбуваються в нашій країні. Не менш важливим є перегляд дефініцій ключових термінів перекладознавства, зокрема, адекватності, еквівалентності, агентів перекладу, з урахуванням напрацювань західних та вітчизняних вчених. Через необхідність чіткої політичної, соціально-правової, гендерної регламентації дій перекладача поряд з термінами адекватність та еквівалентність у фокусі уваги науковців опинилися терміни гендер, етика, ідейний підхід та громадсько-політична активність, усний переклад для потреб громади тощо.

Паралельно відбувається збереження й розвиток національних традицій у перекладознавстві. Так, крізь призму історіографії та методології перекладознавчих досліджень в Україні, львів'янином Т. Шмігером обґрунтовано сутність перекладознавчого аналізу від давнини до сьогодення, укладено бібліографічний корпус вітчизняних перекладознавчих праць [2; 4], який охоплює період більше ста років. Долучаються до цієї кропіткої роботи й перекладачі-практики, які примножують багатства національної літературної полісистеми, уводячи до неї переклади – од наукових праць та технічних специфікацій до художніх творів і дублювання популярних кінострічок.

Загалом, стан сучасної терміносистеми перекладознавства свідчить, що від передісторії критичного сприйняття тексту до локалізації контенту веб-сайтів та пересаджування на вітчизняний лінгвокультурний ґрунт гібридних текстів наука про переклад пройшла довгий шлях плідних досліджень. Розвиток національної мови уможливило доступ до інформаційних каналів, світової літературної полісистеми, а отже, різноманіття культурних контактів, засобів та платформ комунікації у сучасному світі стимулюватиме неологізаційні процеси й ініціюватиме поповнення терміносистеми перекладознавства новими терміноодинамиціями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Чередниченко О. І. Переклад – Культура – Ідентичність [Текст] / О. І. Чередниченко. – Київ : Видавець Заславський О. Ю., 2017. – 224 с.
2. Шмігер Т. Перекладознавчий аналіз – теоретичні та прикладні аспекти: давня українська література сучасними українською та англійською мовами : монографія. [Текст] / Т. Шмігер. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. – 510 с.

3. Енциклопедія перекладознавства : у 4 т. : пер. з англ. [Текст] / за ред. : Івз Гамбіера та Люка ван Дорслара ; за заг. ред. : О. А. Кальниченка та Л. М. Черноватого. – Вінниця : Нова Книга, 2020 – 2022.

4. Українське перекладознавство ХХ сторіччя : бібліографія [Текст] / Уклад Тарас Шмігер. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – 626 с.